

УДК 339.03 : 69.003

Н.Б.СЕРДЮЧЕНКО

Київський національний університет будівництва та архітектури

УПРАВЛІННЯ ІНВЕСТИЦІЙНИМ РИЗИКОМ В УМОВАХ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ

Визначаються головні завдання процесу управління ризиками при формуванні інвестиційної привабливості підприємства, наводиться послідовність основних етапів їх вирішення.

Актуальність даної роботи обумовлена тим, що інвестиційна діяльність – це одна з необхідних умов сталого зростання економіки, ефективного функціонування, конкурентоспроможності, розвитку підприємства. Вона здійснюється у формі опрацювання інвестиційної програми, окремих інвестиційних проєктів і на підставі управління щодо її реалізації.

Однак дослідження, виконані в роботах [1-4], не в повній мірі дають відповіді на весь широкий спектр інвестицій.

У зв'язку з цим метою даної роботи є подальше розкриття положень про інвестиційну привабливість і послідовність їх здійснення.

Інвестиційний проєкт – це план чи програма заходів, пов'язаних із здійсненням капітальних вкладень з метою наступного повернення коштів й отримання прибутку. Проєкт має бути науково обґрунтованим, відповідати наявним вимогам. Це, зокрема, обґрунтування економічної доцільності, обсягів і термінів здійснення капіталовкладень, наявність необхідної проєктно-кошторисної документації, розробленої згідно з чинним законодавством.

Для оцінки ефективності інвестиційних проєктів необхідно здійснювати:

- моделювання та прогнозування потоків продукції, ресурсів, коштів;
- врахування результатів аналізу фінансового стану підприємства, котре реалізує інвестиційний проєкт;
- виявлення впливу реалізації інвестиційного проєкту на довкілля;
- приведення майбутніх різночасових доходів і витрат до умов їх порівняння;
- врахування впливу чинника інфляції;
- врахування невизначеності й зумовленого цим ризику;
- порівняння результатів (вигод) і витрат з орієнтацією на досягнення сподіваної норми прибутку.

Отже, під інвестиційним ризиком розуміють можливість виник-

нення непередбачених фінансових витрат (зниження прибутків, доходів, втрати капіталу і т.п.) у ситуації непевності умов інвестиційної діяльності.

Оскільки повністю уникнути ризиків неможливо, то ними можна і треба свідомо керувати, пам'ятаючи про те, що всі види ризиків взаємопов'язані і їхній рівень постійно змінюється під впливом динамічного оточення.

У міжнародній практиці процес управління ризиками розглядається як ключова сфера менеджменту. Значна увага приділяється вивченню ризикових сфер, пошуку ефективних методів контролю, створенню відповідних систем управління. На нашу думку, вітчизняними науковцями досить ґрунтовно вивчаються проблеми невизначеності й ризику, проте їх теоретичні дослідження здебільшого присвячені аналізу причин виникнення, класифікації і методам кількісної оцінки ризиків, а менше уваги приділяється пошуку ефективних прийомів управління, які були б адекватними реальним можливостям вітчизняних підприємств.

Говорячи про управління інвестиційним ризиком, вважаємо цілком доречним навести визначення експертів, які трактують це поняття як “процес вироблення компромісу, що спрямований на досягнення балансу між вигодами від зменшення ризику і необхідними для цього витратами, а також прийняття рішення про те, які дії для цього слід вчинити (або від яких слід утриматись)” .

Необхідною умовою досягнення успіхів у сфері діяльності, яка характеризується підвищеною ризиковістю, вважаємо створення й удосконалення систем управління ризиками, що дають змогу виявити, оцінити, локалізувати й проконтролювати ризик. Механізм прийняття рішень повинен не тільки ідентифікувати ризик, а й давати можливість оцінити, які ризики і якою мірою може брати на себе підприємство, а також визначати, чи виправдає очікувана дохідність відповідний ризик. Виправданий або допустимий ризик – необхідна складова стратегії і тактики ефективного менеджменту. Процес управління інвестиційними ризиками включає широкий спектр дій, котрі можуть бути представлені як послідовність таких етапів:

- усвідомлення й виявлення ризику, визначення причин його виникнення і ризикових сфер;
- аналіз та оцінка ризику – кількісне визначення витрат, пов'язаних з видами ризику, які були виявлені на першому етапі;
- вибір методів управління ризиком;
- застосування обраних методів, мінімізація витрат на здійснення обраних методів;

- оцінка результатів, що включає здійснення постійного контролю за рівнем ризиків із застосуванням зворотного зв'язку.

Отже, управління інвестиційним ризиком здійснюється за допомогою вирішення задач планування (прогнозування) і визначення ризиків, розробки методів управління ризиком, удосконалення методів управління інвестиційним ризиком.

Формування інвестиційної привабливості підприємств пов'язане з управлінням ризиком інвестування. Це формальні методи прогнозування, аналізу, оцінки, прийняття заходів по зниженню ступеня ризику на протязі життєвого циклу проекту.

Усі проекти і більшість аспектів проекту в тій чи іншій мірі ризиковані. Вони можуть підлягати фінансовим, організаційним, соціальним, політичним та іншим видам ризику. Розглядаючи ризик як невизначеність, що впливає на прибуток інвестицій, ним можна управляти як видом діяльності, тобто використовувати різні способи й заходи, що дозволяють прогнозувати ризик і визначати методи його зниження.

Подальшим напрямком прогнозних досліджень у цьому напрямку є збір необхідних даних для моделювання процесу привабливості інвестицій.

1.Боди З., Мертон Р. Финансы: Уч. пособие / Пер. с англ. – М.: Изд. дом «Вильямс». – 2000. – 329 с.

2.Грачёва М.В. Анализ проектных рисков. Уч. пособие. – М.: ЗАО «Финстатинформ», 1999. – 216 с.

3.Кочетков А.И., Никешин С.Н., Руданов Ю.П., Шапиро В.Д., Шейнберг М.В. Управление проектами. – СПб: Два - Три., 1993. – 446 с.

4.Предприятие в нестабильной экономической среде: риски, стратегии, безопасность / Г.Б.Клеймер, В.Л.Тамбовцев, Р.М.Качалов; Под общ. ред. С.А.Панова. – М.: ОАО „Издательство „Экономика“, 1997. – 288 с.

Отримано 14.04.2004

УДК 338.1 (477)

Н.І.БЕРЕЖНА, канд. екон. наук
Харківський державний економічний університет

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ЕКОНОМІЧНОГО ЗРОСТАННЯ В УКРАЇНІ

Розглядаються деякі теорії економічного зростання, що існують в іноземній літературі, з точки зору використання їх у практичній діяльності для забезпечення стійкого економічного зростання в Україні.

В останні роки в економіці України спостерігається пожвавлення після десяти років кризи та депресії. Щорічне збільшення ВВП дає підстави для економістів та політиків стверджувати про наявність в країні економічного зростання. Тому проблеми збереження досягнутих